

Växjömålet

- Försäljning av villatomter med krav på fjärrvärme eller passivhusstandard

Såsom Profu tolkat Stockholms tingsrätts dom från 16:e november 2015

Bakgrund

- Växjö kommun har vid försäljning av tomtmark till enskilda ställt upp ett krav på att fastighetsägarna ska ansluta sina fastigheter till fjärrvärme i områden där VEAB har möjlighet att leverera fjärrvärme.
- Den nu tillämpade modellen för anslutningskravet är den s.k. Vikaholmsmodellen. Den innebär att kommunen vid exploatering av ett nytt bostadsområde förbereder två delområden - ett fjärrvärmeområde och ett lågenergiområde.
  - Inom fjärrvärmeområdet ställer kommunen ett krav på att köparen till tomtmarken ska ansluta sig till fjärrvärme och inte installera en värmepump på fastigheten.
  - Inom lågenergiområdet ställer kommunen krav på att ett s.k. passivhus enligt visst krav ska uppföras på tomten. För detta område ställs inget förbud mot att installera värmepump.

Konkurrensverkets syn på frågan

- Kommunens krav på anslutning till fjärrvärme och förbud mot att installera en värmepump utgör en konkurrensbegränsning enligt konkurrenslagen.
- Kommunens beteende är konkurrensbegränsande på flera marknader:
  - försäljning av tomtmark för uppförande av småhus i Växjö kommun
  - produktion och försäljning av småhus i Sverige
  - återförsäljning och installation av värmepumpar till småhus i Kronobergs län
  - distribution av värmepumpar till småhus i Sverige
  - brunnborrning i Växjö med tio mils omnejd.
- Enligt Konkurrensverket är det tillräckligt att förutsättningarna för en effektiv konkurrens på någon av marknaderna störs för att ett förbud ska kunna meddelas.

Växjö kommuns syn på frågan

- Kommunen håller med om att tomtförsäljningsverksamheten är en verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur som faller under regleringen om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.
- Kommunen bestrider däremot att verksamheten är konkurrensbegränsande.
- Enligt kommunen är verksamheten i vart fall försvarbar från allmän synpunkt (t.ex. miljöskäl) eller förenlig med lag.
  - förfarandet är ett led i att nå kommunens miljömål och har således ett legitimt externt syfte

(Konkurrensverket hävdar att varken fjärrvärmekravet eller förbudet mot att installera värmepump är försvarbart från allmän synpunkt.)

Konkurrensverket om ”försvarbarhet”

- Fjärrvärme är inte mera miljövänligt än vissa andra alternativa uppvärmningslösningar, som Växjö förbjuder tomtköparna att använda. Några motiv:
  - Nordisk och svensk medelel
  - Energimyndighetens utlåtande att man inte kan uttala sig om elens egenskaper (Kristianstad & Värnamo)
  - Utsläppsrättshandel för CO₂ (EU ETS) skapar ett utsläppstak
- Det finns mindre ingripande åtgärder
- I vart fall överväger de miljömässiga fördelarna med fjärrvärme inte konkurrensbegränsningarna som tvångsanslutningen medför.

Växjö kommun om ”försvarbarhet”

- Förenligt med lag; det är en direkt och avsedd effekt av specialreglering (EU-direktiv)
- Fjärrvärmens miljöfördelar i sig; den ekonomiska bärkraftigheten är inte den väsentliga anledningen till Växjö kommuns beteende
  - Systemanalys (framåtblickande)
  - Elens egenskaper (framåtblickande), konsekvens av förändring
  - Utsläppsrättshandel inte relevant här, åtgärderna ger minskning inte styrmedlen
  - Försiktighetsprincipen
- Ett led i att nå kommunens miljömål och har således ett legitimt externt syfte
- Fjärrvärmeinfrastrukturen är en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse

Tingsrättens dom

- Konkurrensverkets talan ska lämnas utan bifall redan på grund av att verket dels inte åberopat någon utredning som kan ge underlag för att kommunens förfarande leder till konkurrensskada på marknaden för försäljning av tomtmark i Växjö kommun. Regelverket är inte tillämpligt på ”kopplade” marknader.
- Tingsrätten har dock funnit anledning att, i och för sig, något beröra frågan om konkurrensbegränsning på andra marknaderna. Där har påverkan bedömts vara för liten för att ge försämrad konkurrens.
- Med gjorda bedömningar har tingsrätten inte funnit anledning att gå in på frågan om försvarbarhet (t.ex. miljöeffekterna).

Utförligare om den första punkten

”Konkurrensverket har emellertid i målet inte, som kommunen också påpekat, fört någon utredning om hur kommunens förfarande – krav på anslutning till fjärrvärme och förbud mot värmepump – påverkar privata aktörer som säljer tomtmark på denna marknad, på ett sätt som snedvrider eller hämmar en effektiv konkurrens. Verket har i stället inriktat talan i denna del på att kommunens förfarande leder till en skada för konsumenterna i form av minskad valfrihet av uppvärmningslösningar och i val av husmodellser samt en inlåsning till VEAB som energileverantör. Verket har också, på tingsrättens fråga vid huvudförhandling i målet, förklarat att man inte åberopar något om skada på själva mekanismerna på denna marknad.

Vad nu sagts innebär att tingsrätten saknar underlag för att komma till slutsatsen att konkurrensen på marknaden för försäljning av tomtmark för uppförande av småhus i Växjö kommun skadas av kommunens påtalade förfarande.

Konkurrensverkets talan kan därför inte bifallas på denna grund.”